

Utbildningsinspektion i Engelbrektsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Engelbrektsskolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Engelbrektsskolan den 8, 9, 13 och 14 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Engelbrektsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Engelbrektsskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorer, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklasserna, samtliga årskurser samt förde även informella samtal med lärare och elever. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Engelbrektsskolan

Engelbrektsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	40
Grundskola	861

Utbildningen vid Engelbrektsskolan, som är belägen i stadsdelen Östermalm, omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9. Verksamheten är organiserad i arbetslag. Skolan har fyra profiler för årskurserna 7–9, Ma/No, Fotboll, Kultur samt Pop och Rock. I förskoleklasserna pågår för närvarande ett profileringsarbete med inriktning mot Rytmik och rörelse.

Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskolan och skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Engelbrektsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att utbildningen i Engelbrektsskolan som helhet är av god kvalitet. Inspektörernas intryck från inspektionen är att barnen i förskoleklasserna får en bra förberedelse inför sin skolgång samt att skolan ger eleverna goda förutsättningar att bedriva sina studier och nå målen. Kunskapsresultaten i form av betyg i årskurs 9 samt resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9 är goda. Skolan kan dock inte presentera någon samlad bild av kunskapsresultaten i alla ämnen i de årskurser där betyg inte sätts. Skolmiljön upplevs som trygg av flertalet elever och föräldrar. Trots att det förekommer kränkningar har skolan ett i många delar gott förebyggande arbete men skolan måste arbeta ytterligare så att trakasserier och kränkningar inte förekommer. Skolans samverkan med elevernas vårdnadshavare är god.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Skolan vidtar inte tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (8-11 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans ordningsregler står i vissa delar i strid med författningarna (3 kap. 1 § skollagen, 7 kap. 12-13 §§ grundskoleförordningen, 1 kap. 2 § skollagen samt avsnitt 1 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp tas inte i enlighet med författningarna (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte författningarnas krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skriftliga omdömen saknas för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Elevens val ges inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat bör analyseras och åtgärdas.
- Arbetet med att ge eleverna förutsättningar och möjligheter till ansvarstagande och inflytande över både verksamheten i stort och arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll bör förbättras.
- Skolan bör tillsammans med eleverna, i högre grad utveckla och pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt säkerställa att all undervisning inriktas på strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna, så att eleverna ges likvärdiga möjligheter att utveckla samtliga kunskapskvaliteter som beskrivs i dessa mål.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras avseende innehåll och kvalitet.
- Skolan bör säkerställa att nationella bedömningsgrunder och kriterier används så att eleverna får betyg som motsvarar de kunskaper som de förvärvat, oavsett i vilken årskurs betyget sätts.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras så att detta blir en gemensam kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat.
- Skolledningens och lärarnas kunskaper om de föreskrifter som gäller för verksamheten bör förbättras.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Förskoleklasserna i Engelbrektsskolan arbetar medvetet med att förbereda barnen för vidare skolgång. Verksamheten rymmer lek, rörelse, skapande verksamhet och inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Barnens utveckling och lärande bedöms av personalen genom iakttagelser och samtal, dels med barnen i grupp dels enskilt. Personalen för samtal om barnens lärande och utveckling såväl inom arbetslagen som tillsammans med föräldrarna. Med utgångspunkt från vad som framkommer i inspektionen bedömer inspektörerna att barnen i förskoleklasserna ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Engelbrektsskolan. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i de nationella ämnesproven.

	År 2005	År 2006
Svenska	90	78
Engelska	95	95
Matematik	81	83

Källa: Skolans egna uppgifter

Resultaten på de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska för årskurs 5, som redovisas i tabell 1, bygger på skolans egna sammanställningar. Av sammanställningen framgår att kunskapsresultaten i engelska är goda, däremot är resultaten i matematik relativt svaga och i svenska har resultaten försämrats påtagligt den senaste tvåårsperioden. Enligt rektorn kommer resultaten att analyseras närmare. En förklaring, enligt rektorn, kan vara att lärarbyten inneburit att kontinuiteten inte har hållits samt att det har varit dålig fokusering på ämnet svenska på grund av att ämnet för mycket har ingått i tematiska studier. I inspektionen framkommer att lärarna som regel har en förhållandevis god bild av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen men att någon samlad bild av måluppfyllelsen i alla ämnen inte finns på skolövergripande nivå. Vidare görs ingen analys av eventuella skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen måste förbättras. Skolan bör också analysera och åtgärda eventuella skillnader mellan pojkars och flickors resultat.

Vad gäller resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 9 når enligt skolan 99 procent av eleverna målen i engelska, 98 procent i svenska och 95 procent i matematik år 2006.

Tabell 2. Slutbetyg i Engelbrektsskolan enligt statistik från Skolverket.

	Engelbrekts-skolan		Kommunen		Riket	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Meritvärde	243,0	246,6	221,3	221,9	206,3	206,8
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	78,6	82,1	75,7	75,1	75,5	76,0
Andel (%) behöriga till nationella progr.	91,6	94,4	89,2	90,0	89,2	89,5

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som uttrycks i kursplanerna för olika ämnen. Av tabellen ovan framgår att betygen i Engelbrektsskolan skolan generellt är högre både jämfört med kommunen och riket i övrigt. En mer ingående genomgång av betygsstatistiken från år 2006 visar att det relativt höga meritvärdet kan förklaras av att många elever når höga betyg i ett antal ämnen. Sålunda har exempelvis 84 procent av avgångseleverna betyget väl godkänd eller mycket väl godkänd i ämnet bild. I musik är motsvarande andel 83 procent och i engelska 81 procent. Detta kan jämföras med kemi där 64 procent av eleverna har erhållit betyget väl godkänd eller mycket väl godkänd som slutbetyg. I betygsstatistiken framkommer vidare vissa skillnader mellan pojkars och flickors resultat. I tolv ämnen är det

fler flickor än pojkar som inte når målen. Vidare har fler flickor än pojkar betyget mycket väl godkänt i fjorton ämnen.

Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten för skolans avgångselever övergripande är goda men att skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat bör analyseras och åtgärdas.

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att eleverna tar ett allt större ansvar för sitt arbete i skolan. För att detta ska vara möjligt krävs att målen för de olika ämnena är kända för eleverna. Vid utvecklingssamtal och i det dagliga arbetet informeras eleverna om kunskapsmål och betygskriterier. Detta bekräftas i samband med inspektörernas lektionsbesök och i intervjuer med elever och föräldrar. Inspektörerna vill dock göra skolan uppmärksam på att det finns enskilda elever och föräldrar som upplever att informationen om kunskapsmålen brister i vissa fall.

Normer och värden

I läroplanen anges att skolan aktivt och medvetet skall påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling. Vidare skall skolan främja respekt och förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse samt respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. Resultatet av ett sådant värdegrundsarbete kan vara svårt att mäta. Ett tecken på resultat kan emellertid vara hur eleverna förhåller sig i skolmiljön.

Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att flertalet elever visar respekt och omsorg om varandra och om miljön. Ett gott exempel på hur eleverna tar ansvar för skolmiljön ser inspektörerna i elevvärdarnas arbete i matsalen.

Inspektörerna erfar i inspektionen att frågor som rör alla människors lika värde samt värdet av att respektera gemensamma beslut, ges utrymme i undervisningen. Skolans ordningsregler är kända av eleverna och efterlevs av flertalet. De elever inspektörerna talar med känner också till hur man skall uppträda för att vara "en bra kompis". Eleverna är väl medvetna om hur de ska gå tillväga om de ser en kamrat bli mobbad eller lämnad ensam på skolgården. Skolans elevhälsoteam uppger att kränkningar och bråk sällan förekommer. Vid klassrumsbesök observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. Flertalet elever och föräldrar uppger i samtal och intervjuer att de upplever skolmiljön som trygg. Emellertid framkommer i inspektionen att både kränkningar mellan elever och kränkningar mellan vuxna och elever förekommer på skolan.

Inspektörerna bedömer att skolan sammantaget når goda resultat både i arbetet med att få eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och i arbetet med att skapa trygghet. Mot bakgrund av de uppgifter som framkommer i inspektionen om att kränkningar förekommer bedömer inspektörerna dock att skolan måste intensifiera arbetet mot kränkande behandling och vidta ytterligare åtgärder för att komma tillrätta med dessa problem.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Alla som arbetar i skolan skall enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att Engelbrektsskolans elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet, främst genom klassråd, hemvistråd och elevråd. Elevråden träffas en gång i månaden. Rådsmötena föregås av att klassråden diskuterar frågor som rör den egna klassen och frågor som skall föras vidare till elevrådet. På skolan finns även ett matråd och ett IT-råd där eleverna kan framföra sina synpunkter. I intervju med elevrådsrepresentanter framkommer att råden ges möjlighet till inflytande främst i frågor av praktisk karaktär. Eleverna uppfattar dock att de inte har särskilt stora möjligheter att påverka verksamheten eftersom deras förslag inte alla gånger tas på allvar och oftast avslås. Inspektörerna bedömer att forum finns på skolan där eleverna ges möjlighet att utöva inflytande över verksamheten i stort, men eftersom eleverna inte upplever dessa som verkningsfulla bör skolan både ta ställning till hur arbetet i dessa forum kan utvecklas och hur elevernas inflytande över verksamheten som helhet kan stärkas i övrigt.

I läroplanen uttrycks att skolan ska sträva efter att varje elev tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och tar tillvara sina möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning. Eleverna skall få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna noterar skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare, framför allt i de tidigare årskurserna, diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna samt ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering, alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Inspektörernas sammantagna intryck är att det oftast är lärarna som planerar undervisningen samt beslutar om arbetssätt och arbetsformer. Detta bekräftas också i elevintervjuer. Även resultaten i en av skolans enkätundersökningar indikerar att elevernas inflytande över arbetssätt och arbetsformer är begränsat, åtminstone i vissa årskurser. I en elevenkät som skolan genomfört i årskurserna 7–9 svarar 53,5 procent av eleverna att de alltid tar ansvar för sina studier och sin skolgång, medan endast 9,5 procent uppger att de alltid kan vara med och välja arbetsform och 7,5 procent av att de kan ge förslag samt vara med och bestämma olika temaområden. Vidare anger 3,1 procent att de alltid kan vara med och bestämma hur många hemuppgifter och prov som skall finnas varje vecka. Inspektörerna bedömer det som synnerligen angeläget att arbetet med att ge eleverna förutsättningar och möjligheter till ansvarstagande och inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll förbättras.

I det förebyggande arbetet mot kränkningar arbetar skolan medvetet med att i vardagssituationer föra etiska samtal samt att tidigt uppmärksamma tendenser till oroligheter eller utanförskap. För att ge eleverna ett ökat ansvar för trivseln i skolan har skolan en verksamhet med kamratstödare i årskurserna 3–6. Arbetslagen använder sig i varierande utsträckning av olika metoder för att på ett strukturerat sätt ta upp demokratifrågor, livsfrågor och etiska dilemman. Inspektörerna bedömer att skolan generellt sett bedriver ett gott värdegrundsarbete.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att Engelbrektsskolan har en likabehandlingsplan i enlighet med lagen.

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna skall utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. I Skolverkets stödmaterial om ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö framgår att reglerna inte får strida mot lag och annan författning. Vid Engelbrektsskolan finns ordningsregler som görs kända för elever och föräldrar genom att de skickas till hemmen, med svarstalong, vid läsårets början. I samband med vårterminsstarten 2007 skickade skolan ut kompletterande ordningsregler till hemmen. Elevrådet fick också information om innehållet i nämnda dokument och de kompletterande ordningsreglerna togs även upp till diskussion i klasserna. I de kompletterande ordningsreglerna citerar rektorn finansborgarrådets förslag till budget 2006-11-08 där det fastslås att oro och stök i klassrummet och matsalen skall hanteras genom ”skriftlig varning, föräldrasamtal och en kortare tids avstängning”. I skollagen anges att barn skall fullgöra skolplikten i grundskolan, särskolan eller specialskolan. Med utgångspunkt i detta gör inspektörerna bedömningen att skolan inte kan stänga av elever från undervisningen och att skolans kompletterande ordningsregler därför måste ändras i detta avseende. Vidare anges i dokumentet att skolk, sena ankomster och olovlig frånvaro skall redovisas i elevernas terminsbetyg från och med vårterminen 2007. I grundskoleförordningen finns reglerat vad ett terminsbetyg respektive avgångsbetyg skall innehålla. Av nämnda förordning framgår att elevers närvaro inte skall ingå i betygen. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste ändra sina kompletterande regler även på denna punkt. Slutligen fastslås i dokumentet, under rubriken ”Klädsel och personlig integritet, ” att ”en alltför utmanande klädsel som av elever eller personal kan uppfattas som stötande skall undvikas”. I Skolverkets stödmaterial angående ordningsregler framkommer inget som styrker personalens rätt att avgöra i vilken utsträckning som elevers klädsel kan uppfattas stötande. Detta är något som normalt bestäms av eleverna själva. I arbetet med ordningsreglerna kan personal och elever dock diskutera och komma överens om ett gemensamt förhållningssätt till klädsel, till exempel vad som av andra elever kan uppfattas som alltför utmanande och

stötande klädsel. I elevintervjuer framkommer att någon sådan diskussion inte förts på skolan. Inspektörerna bedömer att de kompletteringar skolan gjort i ordningsreglerna gällande elevernas klädsel strider mot författningarna och således måste ändras.

Enligt läroplanen skall skolan samarbeta med vårdnadshavare för att utveckla skolans innehåll och verksamhet. Engelbrektsskolans samverkan och information till elevernas vårdnadshavare sker bland annat genom förberedda utvecklingssamtal, föräldramöten, veckobrev och hemsidan som kontinuerligt uppdateras. Engelbrektsskolan arbetar också aktivt med föräldrainflytande genom föräldraföreningen, förvaltningsrådet och andra råd. De föräldrar som inspektörerna intervjuar uttrycker att de är nöjda med skolans informationskanaler, att möjligheterna till samverkan med skolan är goda och att det alltid är lätt att vid behov nå personalen. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med elevernas vårdnadshavare är mycket god.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Arbetssätt för lärandet skall utformas på en grund av vetenskap och beprövad erfarenhet och läraren skall låta eleverna pröva olika arbetssätt. De kunskapskvaliteter som eleverna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Inspektionen i Engelbrektsskolan visar att det oftast är lärarna som planerar undervisningen och att eleverna ges möjligheter till varierande arbetssätt inom de ramar som fastlagts av lärarna. I elevintervjuer framkommer att eleverna ges större möjligheter till inflytande vid övergripande temaarbeten. Vid de lektionsbesök som inspektörerna genomför framträder en bild av målinriktade, strukturerade men i många fall ensidiga arbetssätt och arbetsformer. Hos de yngre eleverna är enskilt arbete vanligt och flertalet uppgifter som eleverna åläggs att arbeta med är av karaktären ”ifyllnadsövningar”. Ofta har eleverna fått ett formulär där de själva kan pricka av att de slutfört olika uppgifter.

Läroplanens skrivningar om att eleverna skall lära sig att lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, utforska, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden noteras endast vid ett fåtal av de lektioner inspektörerna besöker. I samtal och intervjuer med elever framkommer dock att en del lärare på skolan ger förutsättningar för ett sådant lärande. Flertalet av de lektioner som inspektörerna besöker i de senare årskurserna följer i stort samma mönster; läraren går igenom sakinnehållet och presenterar därefter vad eleverna skall göra. Detta helt utan att eleverna ges möjligheter till diskussion eller reflektion. Många av de uppgifter eleverna arbetar med redovisas endast skriftligt. Även om eleverna arbetar ambitiöst under lektionerna är det enbart vid ett fåtal tillfällen inspektörerna observerar den nyfikenhet och lust att lära hos eleverna som läroplanen ger uttryck för.

Utifrån observationer, samtal och intervjuer bedömer inspektörerna att skolan tillsammans med eleverna, i högre grad bör utveckla och pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt säkerställa att all undervisning inriktas på strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna, så att eleverna ges likvärdiga möjligheter att utveckla samtliga kunskapskvaliteter som beskrivs i dessa mål.

Individanpassning och stöd

Läraren skall enligt läroplanen utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, både stärka elevernas vilja att lära och tillit till den egna förmågan. Vidare skall läraren ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Alla elever vid Engelbrektskolan har en individuell utvecklingsplan vars innehåll diskuteras fram och upprättas vid utvecklingssamtalet som sker minst en gång per termin. Planen innehåller en beskrivning av vilka mål eleven skall uppnå på lång och kort sikt samt elevens, vårdnadshavarnas och skolans insatser för att nå målen. I de planer som inspektörerna tagit del av skall flertalet av åtgärderna utföras av eleven eller vårdnadshavarna och målen avhandlar snarare moment och formalia än kunskapskvaliteter eller mål som eleven skall sträva mot att nå. Inspektörerna bedömer att innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas och förbättras så att det tydligare framgår vilka kunskapskvaliteter som eleven skall utveckla samt hur undervisningen i skolan skall stödja denna process.

I intervjuer och samtal med personalen samt vid lektionsbesök framkommer att Engelbrektskolan har rutiner för att upptäcka elever som riskerar att inte nå målen samt elever som behöver särskilt stöd. Orsakerna till elevernas behov av stöd analyseras bland annat genom olika utredningar. Av lärarintervjuer framgår dock att stöd inte ges till alla elever som är i behov av detta. Denna bild bekräftas bland annat av de låga resultaten på ämnesproven i svenska och matematik för årskurs 5. Vidare framkommer att de elever som får särskilt stöd hänvisas till en speciell avdelning på skolan som kallas för Resurscentrum och att dessa elever i stor utsträckning exkluderas från undervisning inom klassens ram. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra organisationen av stödinsatser så att alla elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd får sådant. I författningarna anges att särskilt stöd i första hand skall ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Mot bakgrund av att en stor del av det särskilda stödet i skolan ges utanför klassen, bedömer inspektörerna att skolan bör ta ställning till hur arbetet med särskilt stöd inom klassens ram kan utvecklas.

Engelbrektskolan har två så kallade förberedelseklasser för elever som nyligen anlänt till Sverige. Dessa elever har placering i någon av skolans vanliga klasser där de i flera fall också får undervisning i framför allt praktiskt estetiska ämnen. Merparten av undervisningen i de teoretiska ämnena sker emellertid i de så kallade förberedelseklasserna vilka är att betrakta som särskilda undervisningsgrupper. Enligt grundskoleförordningen skall styrelsen eller rektorn, på delegation, efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare fatta beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Inspektionen visar att sådana beslut varken fattas av styrelsen eller rektorn vilket måste åtgärdas. Inspektörerna vill med anledning av detta också erinra skolan om den fullföljdshänvisning som sådana beslut skall innehålla.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar införts i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds om det framkommer att uppgifter om att en elev är i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna bedömer att Engelbrektskolan uppfyller förordningens krav på åtgärdsprogram.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. De nationella kursplanernas mål anger den kunskapsnivå som alla elever minst skall uppnå efter femte och nionde skolåret i samtliga ämnen.

Förutom de nationella kunskapsmålen och betygskriterierna har Engelbrektsskolan gjort lokala tolkningar av de nationella kursplanerna i alla ämnen och alla årskurser utifrån vilka undervisningen planeras och måluppfyllelsen följs upp. Av inspektionen framgår att mål och kriterier är kända av elever och föräldrar. Under utvecklingssamtalen, som förbereds såväl i skolan som i hemmen, stäms elevernas kunskapsutveckling av mot målen i kursplanerna. Inspektörerna bedömer att Engelbrektsskolan kontinuerligt följer upp, bedömer och utvärderar elevernas kunskapsutveckling på individnivå, men som nämnts tidigare har skolan ingen samlad bild av måluppfyllelsen i alla ämnen i årskurs 5 vilket måste förbättras. Vidare bedömer inspektörerna att den övergripande uppföljningen av de yngre elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen bör förbättras.

Läroplanen anger att läraren vid betygssättningen skall utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. De elever inspektörerna möter i inspektionen uppger att lärarna framför allt använder resultaten från skriftliga läxförhör, prov och inlämningsuppgifter som underlag i bedömning och betygssättning. Många elever, främst i årskurs 9, upplever detta som stressande eftersom proven både är många och omfattande. Enligt några elever finns det lärare på skolan som medvetet undviker att sätta högre betyg i årskurs 8, antingen med hänvisning till att det är svårt för eleverna att visa att de så tidigt nått målen eller för att de inte vill behöva sänka betygen i årskurs 9. Mot bakgrund av detta vill inspektörerna påpeka att i den mån dessa uppgifter stämmer, bör skolan säkerställa att eleverna får det betyg som motsvarar de kunskaper som de förvärvat oavsett i vilken årskurs betyget sätts.

Om en elev inte når målen för ett ämne i årskurs 9 erhåller eleven inget betyg i detta ämne, men skall enligt författningarna i stället få ett skriftligt omdöme som omfattar de kunskaper som eleven har uppnått. Dessa skriftliga omdömen skall förvaras samlade. Inspektionen visar att Engelbrektsskolan inte utfärdar sådana skriftliga omdömen till de elever som inte får slutbetyg vilket strider mot författningarna och måste åtgärdas.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt författningarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. I Engelbrektsskolan bedrivs kvalitetsarbete inom de olika arbetslagen men i stort saknas former för ett övergripande och gemensamt systematiskt kvalitetsarbete. Skolan företar exempelvis inte någon systematisk uppföljning, utvärdering och analys av elevernas resultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen eller resultaten i förhållande till arbetet med normer och värden. Sådana analyser och uppföljningar bör enligt inspektörerna ligga till grund för arbetet med att identifiera förbättringsåtgärder som i sin tur kan öka måluppfyllelsen. För att förbättringar skall bestå och kvaliteten höjas behöver utvecklingen följas över tid. Den skriftliga kvalitetsredovisningen¹ är ett verktyg för att regelbundet stämna av hur

¹ Se Skolverkets Allmänna råd och kommentarer 2006: Kvalitetsredovisning.

långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet. Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare skall också ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Inspektionen visar att elever och personal är delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen men i intervjuer med föräldrar framkommer att de inte är delaktiga vilket skolan bör notera. Vidare framgår att skolans kvalitetsredovisning saknar en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Inte heller finns en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta i syfte att öka måluppfyllelsen. Detta medför, enligt inspektörernas bedömning, att skolans kvalitetsredovisning inte fungerar som ett led i skolans kontinuerliga arbete med uppföljning och utvärdering av verksamheten. Enligt rektorn ges ingen återkoppling från stadsdelsförvaltningen på kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att detta blir en gemensam kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat. Även kvalitetsredovisningen måste åtgärdas så att skolans resultat i förhållande till nationella mål liksom de åtgärder skolan avser att vidta i syfte att öka måluppfyllelsen tydligt framgår.

Ledning och intern kommunikation

Den som är rektor skall ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt skall rektorn verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn, enligt skollagen, hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Engelbrektsskolan leds av en rektor som arbetat på skolan sedan hösten 2002.

Rektorn är väl känd av alla på skolan och enligt inspektörerna väl förtrogen med verksamheten. Det pedagogiska ledarskapet sker via ledningsgruppen där rektorn, biträdande rektorer och intendenten ingår, men också genom andra träffar med pedagoger och övrig personal på skolan. I sitt pedagogiska ledarskap anpassar rektorn fortlöpande och målmedvetet verksamheten så att elevernas behov och förutsättningar bättre tillgodoses. Ett exempel på detta är den ombyggnation skolan satt igång för att skapa fysiskt naturliga ”hemvister” för alla arbetslag. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten samt tar ansvar för den pedagogiska utvecklingen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I grundskoleförordningen anges att ett visst antal timmar i timplanen skall innehålla elevens val. Elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid inspektionen framkommer att profilklasserna anordnar elevens val inom profilämnet och i enlighet med författningarna.

Genom samtal med elever, föräldrar och personal erfar inspektörerna emellertid att för elever som går i årskurserna 7 och 8 utan profilinriktning, erbjuds inte elevens val. Inspektörerna bedömer därför att Engelbrektsskolan inte erbjuder alla elever elevens val i enlighet med författningarna vilket måste åtgärdas.

Personal

Samtliga lärare på skolan utom två har pedagogisk utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. All personal erbjuds kompetensutveckling, både sådan som ligger i linje med skolans övergripande behov och utvecklingsmål och för den enskilde medarbetarens förkovran.

Inspektörerna bedömer att Engelbrektsskolan har en god tillgång till utbildad personal. I intervjuer och dokumentstudier framkommer dock att såväl skolledningens som lärarnas kunskaper om de bestämmelser som gäller för verksamheten är bristfälliga varför inspektörerna bedömer detta som ett förbättringsområde.

Materiella resurser

Enligt läroplanen ansvarar skolan för att varje elev kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande. Inspektörerna bedömer att skolan väl tar detta ansvar. Förutom datorer i klassrummen finns en datasal samt ett trådlöst nätverk för bärbara datorer. Inspektörerna har vidare granskat tillgång på lokaler och skolbibliotek och bedömer att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Stig Westlund
Ingrid Åsgård